

8.10 De Commissie dient hierbij oog te hebben voor de resultaten van reeds verricht wetenschappelijk onderzoek op dit terrein.

8.11 Het Comité beveelt de Commissie aan, bekendheid te geven aan de genoemde werkzaamheden en deze aan een maatschappelijke discussie te onderwerpen via met name een groenboek, als onmisbare basis voor het communautaire instrument dat hiervoor het meest geschikt wordt geacht.

8.12 Het Comité is zich ervan bewust dat enkel indien de lidstaten een duidelijke politieke bereidheid aan de dag leggen

om deze inspanning tot harmonisatie van het verzekeringsovereenkomstenrecht te stimuleren, een belangrijke bijdrage kan worden geleverd aan de totstandbrenging van de interne markt voor financiële diensten.

8.13 Het Comité doet een beroep op het Europees Parlement om zich bij dit initiatief aan te sluiten en, aangezien het voorstander is van een harmonisatie van de dwingende bepalingen van het algemene gedeelte van het verzekeringsovereenkomstenrecht, hieraan de nodige prioriteit toe te kennen op zijn politieke agenda.

Brussel, 15 december 2004.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
A.-M. SIGMUND

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het thema Toerisme en sport: toekomstige uitdagingen voor Europa

(2005/C 157/02)

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft op 29 januari 2004 besloten om overeenkomstig artikel 29, lid 2, van zijn reglement van orde een advies op te stellen over het thema: Toerisme en sport: toekomstige uitdagingen voor Europa.

De gespecialiseerde afdeling „Interne markt, productie en consumptie”, die met de voorbereidende werkzaamheden terzake was belast, heeft haar advies op 10 november 2004 goedgekeurd; rapporteur was de heer **Pesci**.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 15 en 16 december 2004 gehouden 413e zitting (vergadering van 15 december) onderstaand advies met 144 stemmen vóór en 1 stem tegen, bij 2 onthoudingen, goedgekeurd.

Voorwoord

Mensen, steden en volkeren ontwikkelen zich dankzij de uitwisseling van positieve waarden, waarbij respect voor de ander het uitgangspunt vormt en waarin onderling begrip, tolerantie, openheid en de bereidheid om elkaars ervaringen en verwachtingen te delen, centraal staan.

In een samenleving die steeds dynamischer wordt, waar zich ingrijpende sociale, geopolitieke en technologische veranderingen voltrekken en waar de ontwikkeling van waarden op zijn minst gelijk op moet gaan met de ontwikkeling van allerlei materiële zaken, is het zeer belangrijk elke gelegenheid aan te grijpen om deze positieve waarden te benadrukken en te propageren.

Toerisme en sport zijn gebieden waarop dat van zichzelf uit al mogelijk is. Dit soort gebieden zijn altijd ook sociaal en cultureel en niet alleen economisch van aard en lijken in veel opzichten sterk op elkaar, aangezien op al deze gebieden fundamentele waarden te vinden zijn als drang naar nieuwe ervaringen, veranderingszin, leergierigheid en bereidheid om elkaar evenwaardig tegemoet te treden.

Toerisme en sport kunnen daarnaast bijdragen aan de verwezenlijking van de doelstellingen uit de Lissabon-strategie, waarmee ernaar wordt gestreefd om van de EU in 2010 de meest concurrerende kenniseconomie van de wereld te maken. De groeiende economische impact van toerisme en sport vormt namelijk een stuwende kracht achter de economieën van de lidstaten.

De bijdrage die toerisme en sport aan de realisering van de Lissabon-doelstellingen kunnen leveren, is nog relevanter nu de Europese grondwet is goedgekeurd, want toerisme wordt daarin voor de eerste keer aangemerkt als communautair bevoegdheidssterrein. Het EESC beschouwt dat als een eerste belangrijke stap op weg naar een Europees beleid voor de ontwikkeling, ondersteuning en coördinatie van toerisme. Het is er zeer mee ingenomen dat in de Europese grondwet ook een artikel over sport is opgenomen.

1. Inleiding

1.1 Toerisme en sport zullen in de toekomst steeds belangrijker worden voor het sociaal-economisch welzijn in Europa. In de hele wereld is men overtuigd van het cruciale belang van de rol die toerisme en sport in dat verband spelen.

1.2 Overheden en maatschappelijke organisaties zetten steeds meer in op toerisme en sport als instrumenten die bij uitstek geschikt zijn voor de verspreiding van waarden, de afgifte van positieve signalen en de totstandkoming van een vanuit sociaal en milieuoogpunt duurzame economische ontwikkeling.

1.3 Sport heeft altijd grote groepen mensen aangetrokken. Deze delen eenzelfde passie, die hen ertoe aanzet heel grote, maar ook heel kleine sportevenementen te bezoeken.

1.4 De toeristische sector biedt vandaag de dag de keuze uit alle mogelijke sportactiviteiten. Vooral de laatste tijd zijn vele daarvan zeer populair, wat er soms toe bijdraagt dat geheel of gedeeltelijk in verval geraakte gebieden weer tot bloei komen⁽¹⁾.

1.5 Sommige plaatsen waar sportevenementen hebben plaatsgevonden, zijn toeristische bestemmingen geworden en omgekeerd. Zo raken sport- en toeristische voorzieningen steeds meer met elkaar verweven, wat leidt tot een nieuw aanbod van activiteiten en nieuwe groeimogelijkheden.

1.6 Dat maakt toeristische bestemmingen niet alleen aantrekkelijker voor jonge en minder jonge mensen, maar ook voor mensen met allerlei soorten handicaps, die nu eindelijk een nieuw soort, namelijk sportieve, vakantie kunnen hebben, wat hen meer voldoening geeft.

1.7 In 2002 bezochten 411 miljoen buitenlandse toeristen Europa. Meer dan 5 % van het BBP is daaraan toe te schrijven. Daarmee neemt het Europese continent ongeveer 58 % van het mondiale toerisme voor zijn rekening. De Wereldtoerismeorganisatie heeft echter becijferd dat dit aandeel door nieuwe concurrenten op de wereldtoerismemarkt tussen nu en 2020 tot 46 % zal teruglopen, hoewel het aantal toeristen dat Europa bezoekt bijna zal verdubbelen.

1.8 Ter voorbereiding van onderhavig advies heeft het EESC in Rome een openbare hoorzitting georganiseerd over het thema „Toerisme en sport: toekomstige uitdagingen voor Europa”. Daaraan werd deelgenomen door gezaghebbende vertegenwoordigers uit de Italiaanse en Europese toeristische sector en sportwereld en door het hoofd van de eenheid Toerisme en het hoofd van de eenheid Sport van de Europese Commissie. Deze hoorzitting bleek een goede gelegenheid om uitvoerig van gedachten te wisselen over tal van naar voren gebrachte suggesties en standpunten.⁽²⁾

1.9 Naar aanleiding van de uitkomsten van de hoorzitting in Rome en gelet op het feit dat de door de Wereldtoerismeorganisatie georganiseerde wereldtoerismedag dit jaar (27 september 2004) was gewijd aan het thema „Sport en toerisme: twee vitale krachten achter wederzijds begrip, cultuur en maatschappelijke

ontwikkeling”, heeft het EESC een aantal ideeën geformuleerd voor een geïntegreerder toekomstig beleid op de terreinen toerisme en sport, zowel voor onderzoek als maatregelen.

1.10 In 2004 vonden in Portugal het Europees kampioenschap voetbal en in Griekenland de 27e Olympische en Paralympische Spelen plaats. In de komende vijf jaar zullen in andere Europese landen nog meer belangrijke mondiale sportevenementen worden gehouden die tot aanzienlijke toeristenstromen zullen leiden en dus een enorme economische impact zullen hebben. Door de grote groepen buitenlandse bezoekers die zich als gevolg daarvan door Europa zullen verplaatsen, zullen alle toeristische bestemmingen een unieke gelegenheid krijgen zich van hun beste kant te laten zien.

2. Toerisme en sport: toekomstige uitdagingen voor Europa

2.1 De media uit de hele wereld zullen dus de komende jaren gedurende langere periodes hun schijnwerpers op Europa richten. Daarbij zal de EU steeds in het middelpunt van de belangstelling staan, via verschillende kanalen en op verschillende niveaus.⁽³⁾ Er zal dus over Europa worden gesproken, op zijn minst in belangrijke kringen, uiteraard in sportief, maar ook in politiek, sociaal, cultureel en toeristisch opzicht.

2.2 De grote sportevenementen zullen de Europese samenlevingen economische kansen bieden. Nog belangrijker echter is dat zij worden aangegrepen om mensen na te laten denken over en te leren omgaan met culturele en sociale waarden in het licht van duurzame groei en ontwikkeling.

2.3 Het mag duidelijk zijn dat educatieve activiteiten die daartoe in het kader van de grote sportevenementen worden opgezet, de inwoners van de lidstaten en mensen uit de hele wereld kunnen bereiken. Hierbij moet speciale aandacht uitgaan naar jongeren en groepen die minder in de samenleving zijn geïntegreerd, zoals gehandicapten.

2.4 Wat betreft het concurrentievermogen van de toeristische sector, bieden de komende jaren met al hun grote mondiale sportevenementen goede kansen voor Europa, dat die zou kunnen aangrijpen om het segment van de toerismemarkt waarin de kwaliteit van de accommodatie en de duurzaamheid van het voorzieningenaanbod centraal staan, verder te ontwikkelen en te exploiteren.

2.5 De EU bestaat thans uit 25 lidstaten met alle voordelen van dien voor haar 450 miljoen inwoners. Daardoor zijn voortaan meer toeristische bestemmingen bereikbaar, zijn er meer burgers met belangstelling om te reizen en dienen meer atleten en evenementen — het liefst zo snel mogelijk — te worden opgenomen in de programma's en circuits in Europa.

⁽¹⁾ Een goed voorbeeld in dit verband vormt de regio Turijn, waar in 2006 de volgende Olympische en Paralympische Winterspelen zullen plaatsvinden en waar om die reden vervallen industriezones nieuw leven wordt ingeblazen en sommige afgelegen gebieden voor het eerst economisch worden benut, wat een oppepper voor alle economische activiteit ter plaatse betekent.

⁽²⁾ Openbare hoorzitting over „Toerisme en sport: toekomstige uitdagingen voor Europa”, Rome, 22 april 2004 in het gebouw van de CNEL (de Italiaanse Raad voor economie en arbeid).

⁽³⁾ Bijv. tijdens de in voetnoot 3 genoemde sportwedstrijden.

3. Toerisme en sport als strategische combinatie voor Europa

3.1 Toerisme is een sector die vrede en integratie tussen volkeren bevordert en hen de kans biedt samen te leven op basis van tolerantie en wederzijds respect.

3.2 Gebleken is dat toerisme kan bijdragen aan de verbetering van de levensomstandigheden van miljoenen mensen wereldwijd, omdat het een rechtvaardigere en solidairdere economische ontwikkeling in de hand werkt.

3.3 Toerisme is belangrijk voor de werkgelegenheid. In Europa houden zich meer dan 2 miljoen bedrijven met toerisme bezig, die samen meer dan 8 miljoen mensen in dienst hebben, de indirecte arbeidsplaatsen nog niet eens meegerekend.

3.4 De toeristische sector is dan ook zeer veelomvattend en beschikt over een groter vermogen om werkgelegenheid te creëren dan andere bedrijfstakken.

3.5 De toeristische sector is echter ook bijzonder gevoelig voor verschijnselen als economische laagconjunctuur, internationale crises en seizoensinvloeden, wat de werkgelegenheids-impact op lange termijn weer afvlakt. Algemeen gezien bleek deze sector tot nu toe echter altijd tot op bepaalde hoogte te kunnen overleven, en wel dankzij een gevarieerd aanbod van activiteiten en diensten, dat ervoor zorgt dat de gevolgen van zowel structurele moeilijkheden als incidentele crises kunnen worden opgevangen en verwerkt.

3.6 Dé uitdaging voor de komende jaren zal erin bestaan om overal in de EU-25 te zorgen voor een blijvend stabiele sociaal-economische situatie en elke vorm van sociale uitsluiting te bestrijden. Alle burgers moeten toegang krijgen tot toerisme en sport, en ook cultuur, en concreet van de door toerisme, sport en cultuur geboden mogelijkheden kunnen profiteren. De in sociaal opzicht meest kansarme bevolkingsgroepen moeten daarbij worden geholpen.

3.7 De Europese Commissie stippelde deze weg al uit in november 2001 in een Mededeling getiteld „Een gezamenlijke aanpak voor de toekomst van het Europese toerisme”⁽¹⁾ en in november 2003 in een Mededeling getiteld „Basisrichtsnoeren voor een duurzaam Europees toerisme”⁽²⁾. Nu dienen op basis daarvan concrete plannen te worden uitgewerkt.

3.8 Er kan echter geen kwalitatief goede toeristische sector worden ontwikkeld als daarbij geen sprake is van integratie met andere recreatieve of productiesectoren. In dit licht kan sport — met al zijn waarden, cultuurverschijnselen, regels en idealen — bij uitstek bijdragen tot duurzame groei op alle niveaus.

3.9 Sport is tegenwoordig, net als toerisme, een zeer belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding en daarmee een katalysator voor sociale groei en economische ontwikkeling met een enorm potentieel.

3.10 De waarden die via sport worden doorgegeven, dateren al van de 8e eeuw v. Chr., toen in Griekenland de eerste Olympische Spelen plaatsvonden, en zijn ook nu nog zeer actueel. In opleidingsprogramma's voor jongeren worden ze steeds belangrijker.

3.11 De laatste jaren is de economische betekenis van sport buitensporig toegenomen. Grote sportevenementen brengen in de hele wereld grote groepen mensen van alle leeftijden op de been, aan wie waarden en een positieve boodschap worden meegegeven.

3.12 Sportevenementen stonden ook aan de wieg van nieuwe vormen van toerisme, die de mogelijkheid bieden om een traditionele vakantie te combineren met de uitoefening van een bepaalde sport. Grote sportwedstrijden hebben in dit opzicht een stimulerend effect en prikkelen mensen om nieuwe sporten te gaan beoefenen.

3.13 Toeristische infrastructuur en dienstverlening zorgen ervoor dat sport gemakkelijker kan worden beoefend, sport op zijn beurt leidt tot toerisme en de toeristische sector heeft weer veel baat bij sportevenementen die in of nabij toeristische bestemmingen worden gehouden. In dit verband hoeft alleen maar te worden gedacht aan het aantal mensen dat op reis gaat voor een wereldkampioenschap voetbal of de Olympische Spelen, en vooral aan de grote betekenis van dit soort sportevenementen voor de bekendheid en het imago van het land waar zij plaatsvinden.

3.14 In onderhavig advies wordt vooral, maar niet alleen aandacht besteed aan zeer grote sportevenementen, die in het algemeen op cultureel en sociaal-economisch vlak het meeste gewin opleveren en Europese (toeristische) bestemmingen veel bekendheid geven.

3.15 Grote sportevenementen zijn meestal — maar niet uitsluitend — gebeurtenissen die een aanzienlijke stroom toeristen op gang kunnen brengen die vervolgens ter plaatse overnachten en op die manier inkomsten voor de plaatselijke toeristische sector genereren.

3.16 Tijdens grote sportevenementen kan de aandacht worden gevestigd op waarden, gewoonten en gebruiken. Die kunnen vervolgens op andere niveaus in acht worden genomen en verder ontwikkeld, bijv. tijdens de vele kleinere, lokale sportactiviteiten⁽³⁾.

3.17 De complexe relatie tussen toerisme en sport berust echter op een breder geheel van dwarsverbanden, waarin ook sociale, culturele en milieuaspecten een rol spelen. Vandaag de dag is de toerist namelijk op zoek naar steeds veelzijdigere vakanties, d.w.z. vakanties waarin hij ontspanning, cultuur en sport met elkaar kan combineren.

⁽¹⁾ COM(2001) 665 def.

⁽²⁾ COM(2003) 716 def.

⁽³⁾ Plaatselijke kampioenschappen, toernooien tussen scholen en op amateurniveau, decentrale of universitaire sportevenementen enz.

4. Toerisme en sport op institutioneel niveau

4.1 De afgelopen jaren vormde de enige rechtsgrondslag voor een Europees toerismebeleid artikel 3, lid 1, sub u), van het EG-Verdrag, waarin in algemene bewoordingen wordt gesproken over maatregelen op het gebied van toerisme. Dat was een grote belemmering voor de totstandkoming van een echt Europees beleid, temeer daar toerisme in veel lidstaten een belangrijke economische sector is.

4.2 De toeristische sector is namelijk zeer veelomvattend; er zijn raakvlakken met bijna alle productie- en dienstverlenende sectoren. Dit noopt tot efficiënte schaalvergrotingen, niet alleen op het vlak van praktische uitvoering, maar ook in het besluit- en beleidsvormingsproces, waar belangrijke keuzes worden gemaakt.

4.3 Vooral sinds 1999 echter tonen de Europese instellingen weer meer belangstelling voor toerisme. ⁽¹⁾ Het EESC volgt die ontwikkeling op de voet en is er zeer mee ingenomen dat in de Europese grondwet een specifiek artikel over toerisme is opgenomen. ⁽²⁾

4.4 Die mijlpaal markeert het einde van een langdurige en soms schadelijke marginalisering van het toerisme en is dé voorwaarde voor erkenning en integratie van de toeristische sector in het EU-beleid.

4.5 Het EESC hoopt dat de EU van nu af aan echt doelgerichte en specifieke maatregelen, programma's en initiatieven op toeristisch vlak gaat uitwerken. In dat verband zou, naar het voorbeeld van de op een bepaald gebied bevoegde Europese agentschappen ⁽³⁾, één Europese instantie voor toerisme moeten worden opgericht.

4.6 Het is in ieder geval positief dat het optreden van de Unie op toerismegebied al in de richting gaat van een beleid waarin duurzame ontwikkeling in al zijn vormen centraal staat. ⁽⁴⁾

4.7 Het Europese sportbeleid is gebaseerd op enkele belangrijke documenten, waaronder het Europees Sporthandvest uit 1992, het Verdrag van Amsterdam, waarin het belang van het sociale aspect van sport wordt benadrukt, en de aan het Verdrag van Nice gehechte verklaring waarin de specifieke plaats die sport inneemt tussen de communautaire bevoegdheidssterreinen, wordt onderschreven.

⁽¹⁾ Van het Europees werkgelegenheidsactieplan voor de toeristische sector uit 1999 tot de Mededeling van de Commissie van 13 november 2001 getiteld „Een gezamenlijke aanpak voor de toekomst van het Europese toerisme”, de resolutie van het Europees Parlement van 14 mei 2002, de resolutie van de Raad van 21 mei 2002 over de toekomst van het Europese toerisme en de Mededeling van de Commissie van november 2003 getiteld „Basisrichtsnoeren voor een duurzaam Europees toerisme”.

⁽²⁾ Art. I-17 en art. III-281, afdeling 4.

⁽³⁾ Bijv. het Europees Bureau voor de geneesmiddelenbeoordeling, het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en het Europees Milieuagentschap.

⁽⁴⁾ Het EESC heeft daaraan en in het bijzonder aan de formulering van toekomstige maatregelen een bijdrage willen leveren met zijn initiatiefadvies „Een voor iedereen toegankelijk en sociaal duurzaam toerisme” (PB C 32 van 5 februari 2004).

4.8 Onder meer dankzij de impuls die tijdens de Top van Nice is gegeven, heeft sport in de in juni 2004 goedgekeurde Europese grondwet de plaats gekregen die het toekomst, namelijk een apart artikel. ⁽⁵⁾

4.9 Om het sociale en educatieve belang van sport te onderstrepen, heeft de Commissie 2004 uitgeroepen tot „Europees jaar van opvoeding door sport”. Op deze manier kan de aandacht worden gevestigd op sport en alles wat daarmee samenhangt en kunnen opleidingsprogramma's, voorlichtingscampagnes en ontwikkelingsprojecten voor scholen en andere instanties die zich met opvoeding bezighouden, worden gefinancierd.

4.10 In het kader van dit themajaar zijn — ook al waren daarvoor weinig middelen beschikbaar — activiteiten opgezet om de mobiliteit van leerlingen te bevorderen. Zo hebben groepen jongeren een reis gemaakt naar voor hen onbekende plaatsen, wat hun de kans bood hun ontdekkings- en reislust met de beoefening van hun favoriete sport te combineren.

4.11 Integratie van toerisme, sport en cultuur vormt de komende jaren een van de uitdagingen die Europa moet aangaan om de economie te stimuleren en sociaal welzijn voor alle burgers te bevorderen.

4.12 Dat heeft prioriteit in het licht van de reeds genoemde doelstellingen van de Lissabon-strategie, waarbij zeker ook rekening moet worden gehouden met de veranderde economische situatie in de lidstaten, teneinde duurzame en langdurige groei en ontwikkeling te kunnen garanderen.

4.13 Aan een dergelijke innovatieve strategie ter bevordering van de horizontale integratie van toerisme, sport en cultuur zou op Europees niveau concreet invulling kunnen worden gegeven tijdens speciale seminars (die o.a. in het kader van het Europees forum over toerisme of een Europees forum over sport zouden kunnen worden gehouden) en via de ondersteuning van vernieuwende initiatieven (bijv. studentenuitwisselingen, bewustmakingscampagnes om sporttoeristen bij de culturele en sociale activiteiten te betrekken die in de plaats waar het sportevenement dat zij komen bezoeken, worden georganiseerd, en cursussen voor de ontwikkeling van nieuwe vaardigheden). Het is van essentieel belang in de eerste plaats daarbij de civiele samenleving en het bedrijfsleven te betrekken.

4.14 De juridische erkenning die toerisme en sport nu in de Europese grondwet hebben gekregen, vormt een grote stap voorwaarts op weg naar de verwezenlijking van de bovengenoemde doelstellingen en in het bijzonder voor de bevordering en ontwikkeling van het concurrentievermogen van de bedrijven die in deze twee sectoren actief zijn.

5. Veiligheid en de Olympische wapenstilstand

5.1 Zoals reeds opgemerkt zullen de komende jaren veel sportevenementen plaatsvinden die miljoenen mensen uit de hele wereld zullen aantrekken.

⁽⁵⁾ Artt. I-17 en III-282, afdeling 5.

5.2 Bij al die belangrijke evenementen en mensenstromen en de bijbehorende grote mediabelangstelling dringt zich de vraag op hoe voor de nodige veiligheid kan worden gezorgd. In dat verband is een aanpak die getuigt van verantwoordelijkheidsgevoel vereist, maar dient niet onnodig onrust te worden gezaaid. Toch moeten wel alle (preventieve) beveiligingsmaatregelen worden genomen die voor een rustig verloop van elk sportevenement noodzakelijk zijn.

5.3 Samenwerking en het vooraf met alle betrokkenen opstellen van interventieplannen zijn in dit verband cruciaal om grote sportevenementen in goede banen te leiden.

5.4 In de plannen voor de organisatie van de sportevenementen van de komende jaren zal het veiligheidsaspect dus centraal moeten staan, met de nadruk op preventie.

5.5 De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft op 6 september 2000 een verklaring aangenomen waarin de VN-lidstaten wordt opgeroepen (punt 10) om zelfstandig en op collectieve basis en nu en in de toekomst de „Olympische wapenstilstand” te eerbiedigen en om het Internationaal Olympisch Comité (IOC) te steunen bij de bevordering — via sport en het Olympisch ideaal — van vrede en begrip tussen mensen.

5.6 Onlangs hebben de Europese Raad van Brussel (op 12 december 2003) en het Europees Parlement (op 1 april 2004) zich in soortgelijke bewoordingen uitgelaten. Het Europees Parlement heeft in het bijzonder verklaard ingenomen te zijn met de oprichting door het IOC van een internationale stichting voor de „Olympische wapenstilstand”, die via sport de vrede en het wederzijds begrip tussen mensen verder moet bevorderen.

5.7 Het EESC wil in zijn bijdrage aan de discussie over veiligheid onderstrepen dat bij alle mondiale sportevenementen van de komende jaren de „Olympische wapenstilstand” als universele boodschap moet worden uitgedragen. Het is namelijk van mening dat sport kan bijdragen aan de verspreiding van een cultuur waarin dialoog centraal staat, en dat sport mensen in de gelegenheid stelt elkaar vaker te ontmoeten.

6. Integratie van duurzaamheid

6.1 Zoals reeds opgemerkt, heeft de complexe relatie tussen toerisme en sport sociaal-economische en milieugevolgen. Deze relatie is des te complexer bij zeer grote sportevenementen.

6.2 Bij het organiseren van dat soort evenementen moeten derhalve alle duurzaamheidsbeginselen — op sociaal-cultureel, economisch en milieugebied — in acht worden genomen. Ook als het gaat over sport en sportbestemmingen dienen de richtsnoeren voor een duurzaam toerisme te worden gevolgd. Deze werden door de Commissie geformuleerd in haar reeds genoemde Mededeling „Basisrichtsnoeren voor een duurzaam Europees toerisme”⁽¹⁾ en kwamen tevens aan de orde in het

advies van het EESC over „Een voor iedereen toegankelijk en sociaal duurzaam toerisme”⁽²⁾.

6.3 Vanuit sociaal-cultureel oogpunt moet een sportevenement mensen vooral de kans bieden om hun identiteit uit te dragen en tegelijk kennis te maken met andere culturen. Het EESC stelt daarom voor om steun te verlenen aan toeristisch/sportief getinte initiatieven en activiteiten waarbij regio's uit verschillende Europese landen zijn betrokken (naar analogie van het Interreg-programma).

6.4 Wat het sociaal-economische aspect van een sportevenement betreft, dient bij de organisatie daarvan in de eerste plaats zoveel mogelijk rekening te worden gehouden met de plaatselijke bevolking, voor wie een dergelijk evenement het meest direct gevolgen heeft. Zo moet bij de planning van diensten en infrastructuur al worden gelet op het mogelijke toekomstige gebruik daarvan door mensen uit de betreffende regio. Die moeten ook als eerste kunnen profiteren van de nieuwe banen en opleidingsmogelijkheden die de organisatie van een sportevenement met zich meebrengt.

6.5 Op het vlak van duurzaamheid, o.a. op milieugebied, zijn reeds modellen ontwikkeld waarmee de capaciteit van een bestemming en van de plaatselijke dienstverlening kan worden gemeten. Volgens het EESC moet ervoor worden gepleit om dat soort modellen ook te gaan gebruiken bij sportevenementen, ter ondersteuning van de reeds genoemde geïntegreerde aanpak waarbij aandacht wordt besteed aan sociaal-economische en milieuaspecten.

6.6 Er dienen dus modellen te worden ontwikkeld en gepromoot voor planning, organisatie en beheer van grote sportevenementen, teneinde ervoor te zorgen dat die een zo groot mogelijke meerwaarde hebben en er zoveel mogelijk profijt uit kan worden getrokken, allereerst voor en door de betreffende regio en haar inwoners, die hoe dan ook met de negatieve kanten van zo'n evenement te maken krijgen en er slechts zelden merkbaar beter van worden.

6.7 De organisatie van grote sportevenementen biedt de betreffende toeristische/sportbestemmingen de mogelijkheid om complexe vaardigheden en hoogwaardige kennis te ontwikkelen (voor de opvang van grote groepen mensen en de voorbereiding van sportwedstrijden), die ook op middellange en lange termijn nog van pas komen. Die kennis en vaardigheden kunnen bovendien worden benut bij de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden over geïntegreerd beheer op het vlak van toerisme en sport.

6.8 Maar de organisatie van omvangrijke evenementen vereist allereerst dat in kaart wordt gebracht waar het gebruik van allerlei middelen, diensten en openbare ruimten door de bezoekers van die evenementen kan botsen met het gebruik daarvan door de plaatselijke bevolking.

⁽¹⁾ COM(2003) 716 def.

⁽²⁾ PB C 32 van 5 februari 2004

6.9 Daarnaast is het fundamenteel dat de samenwerking tussen sportondersteunende instanties, organisatoren, lokale vertegenwoordigers, consumentenorganisaties, vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen, kortom alle betrokkenen, bestuurlijk in goede banen wordt geleid.

6.10 Sportevenementen dienen deel uit te maken van de (middel)langetermijnplanning van de regio's en landen waar ze plaatsvinden. Daarbij moet in het bijzonder worden gelet op de gevolgen die een sportevenement zal hebben voor het algemene imago van de betreffende toeristische/sportbestemming.

6.11 De ontwikkeling van toerisme wordt vaak belemmerd door het feit dat het seizoensafhankelijk is. Welnu, sportevenementen worden tevens benut in een beleid om het toerisme en de economie het hele jaar lang te ontwikkelen, teneinde voor zo hoog mogelijke opbrengsten te zorgen en stabiele en langdurige werkgelegenheid te garanderen.

6.12 Evaluatie van huidige en toekomstige praktijkervaringen dient te worden gestimuleerd en gesteund, teneinde een praktisch model uit te werken voor planning en beheer van sportevenementen waarin de hierboven aangestipte sociaal-economische en milieuaspecten alle aandacht krijgen. In dit verband zou met name steun kunnen worden verleend aan evaluaties van het gebruik — tijdens en ná een sportevenement — van de voor dat evenement gecreëerde diensten en aangelegde (infrastructuur)voorzieningen.

6.13 In het algemeen zou een aantal van de maatregelen en aanbevelingen uit het Europees meerjarenprogramma voor de ontwikkeling van een duurzaam toerisme kunnen worden verwerkt in een speciale „Agenda 21” voor sport en (toeristische) bestemmingen die het vaakst (sport)evenementen organiseren.

6.14 Goede ervaringen en praktijkvoorbeelden van planning en beheer van toeristische sportevenementen zouden op systematische wijze verzameld, onder de aandacht gebracht en gebundeld moeten worden om de aanstaande grote sportevenementen in de EU in alle opzichten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

7. Toerisme, sport en vorming

7.1 Aan de opvoedkundige en onderwijskundige doelstellingen uit het sport- en toerismebeleid moet op alle niveaus meer invulling worden gegeven.

7.2 Dat komt ook naar voren in de verklaring over sport die aan de conclusies van de Europese Raad van Nice van december 2000 is gehecht: „De Gemeenschap moet [...] rekening houden met de maatschappelijke, educatieve en culturele functie van de sport [...], teneinde de ethiek en de solidariteit die noodzakelijk zijn voor het behoud van de maatschappelijke rol van de sport, te eerbiedigen en te bevorderen.”

7.3 Door de positieve waarden die sport en toerisme gemeenschappelijk hebben, samen te brengen en te benutten, kan de integratie tussen volkeren, gemeenschappen en staten in belangrijke mate worden bevorderd.

7.4 Het belang van de reeks sportevenementen die vanaf 2004 plaatsvinden, is nog groter in het licht van het hier bedoelde streven om educatieve aspecten en beginselen over te brengen d.m.v. grote sportevenementen, die op enorme aandacht van burgers en overheden zullen kunnen rekenen.

7.5 De mogelijkheden daarvoor zijn met de toetreding van tien nieuwe lidstaten tot de EU alleen maar toegenomen. Door benutting van de belangrijkste communicatiekanalen kan ook in de nieuwe lidstaten kennis over de EU en haar inwoners op educatieve wijze worden verspreid en kunnen waarden als sportiviteit, eerlijkheid en competitiegeest worden uitgewisseld.

7.6 Daarnaast dienen basiswaarden als tolerantie, openheid, gastvrijheid en de bereidheid contacten aan te knopen met andere volken en bevolkingsgroepen verder te worden ontwikkeld en overgedragen. Om ervoor te zorgen dat dat overall in de EU gebeurt, dient aan dergelijke basiswaarden in het onderwijs en in alle voor werknemers uit de toeristische en sportsector bestemde scholingsprogramma's passende aandacht te worden besteed, en is intensieve uitwisseling van ervaringen nodig. Een en ander moet dan ook worden gesteund. Toeristen hebben immers bepaalde verwachtingen over hoe tijdens hun reis met bovengenoemde basiswaarden zal worden omgegaan.

7.7 Bijzondere aandacht dient tijdens sportevenementen en toeristische activiteiten te worden besteed aan het propageren van een klimaat waarin alle burgers — en vooral de zwakkeren in de samenleving, zoals jongeren, ouderen en gehandicapten — het recht hebben om sport te beoefenen en aan sportwedstrijden deel te nemen.

7.8 Dit vloeit ook voort uit bovengenoemde verklaring over sport die aan de conclusies van de Europese Raad van Nice van december 2000 is gehecht: „De beoefening van fysieke en sportieve activiteiten is voor lichamelijk of geestelijk gehandicapten een middel dat bij uitstek geschikt is voor individuele ontplooiing, revalidatie, maatschappelijke integratie en solidariteit [...]”

7.9 Dergelijke maatregelen ten behoeve van de zwakkeren in de samenleving moeten in de eerste plaats worden genomen door nationale en lokale overheden, nationale sportfederaties, sportverenigingen, amateurclubs en scholen.

7.10 Juist op school namelijk kunnen positieve waarden en wederzijds begrip het meest succesvol worden gepromoot, aangezien uit de verwevenheid van sport, toerisme en vorming al vanaf het moment dat kinderen naar school gaan optimaal profijt kan worden getrokken.

7.11 Daarom stelt het EESC voor de mobiliteit en uitwisseling van scholieren/studenten te blijven bevorderen via het organiseren van sportevenementen waarbij ook tijd is om kennis op te doen en na te denken over de lokale omstandigheden en cultuur.

7.12 Voorts stelt het EESC voor dat de lidstaten intensiever gaan samenwerken, vooral op het vlak van de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden, zoals de beste manieren om sporttoeristen te betrekken bij de sociale en culturele activiteiten in de plaats waar zij een sportevenement bezoeken, teneinde geweld en intolerantie tegen te gaan, en te bevorderen dat mensen van elkaar leren.

7.13 Daarnaast zou moeten worden bekeken of cursussen kunnen worden opgezet ter bevordering van nieuwe vaardigheden met het oog op de organisatie van toeristische activiteiten/sportevenementen, waarin aandacht wordt besteed aan alle toeristische aspecten die samenhangen met sociale ontplooiing, integratie van duurzaamheidsaspecten, communicatie en marketing.

8. Conclusies

8.1 Toerisme en sport bieden vaak ruimte voor de ontwikkeling en uitwisseling van positieve waarden, waarbij respect voor de ander het uitgangspunt vormt en waarin onderling begrip, tolerantie en openheid centraal staan. Toerisme en sport zijn namelijk gebieden waarop dat van zichzelf uit al mogelijk is. Zij zijn daarom in een samenleving die steeds dynamischer wordt en waar zich ingrijpende sociaal-culturele, geopolitieke en technologische veranderingen voltrekken, van zeer groot belang.

8.2 Bovendien kunnen toerisme en sport in belangrijke mate bijdragen aan de verwezenlijking van de doelstellingen uit de Lissabon-strategie. Hun groeiende economische impact kan een echte stuwende kracht worden achter de economie van de EU, zeker als elke kans om de in beide sectoren aanwezige kennis verder te verdiepen en te verspreiden, volledig wordt benut.

8.3 De opname van artikelen over toerisme en sport in de definitieve versie van de Europese grondwet vormt een historische kentering op deze twee beleidsterreinen. Het EESC hoopt nu dat op Europees niveau heel wat initiatieven zullen worden ontplooid op het gebied van toerisme en sport en beveelt aan daarbij de open-coördinatiemethode te gebruiken, zodat kennis en vaardigheden worden uitgewisseld en op Europees niveau overleg plaatsvindt.

8.4 Toerisme en sport zijn twee complexe en heterogene sectoren die niet eenvoudig gezamenlijk kunnen worden bestudeerd en in sociaal-economisch opzicht vergeleken. Daarom stelt het EESC voor een **Europees waarnemingscentrum** en een databank op te richten voor de verzameling, verwerking en verspreiding in de lidstaten van kennis en goede praktijkvoorbeelden op toerisme- en sportgebied met het oog op de ontwikkeling van beide sectoren.

8.5 Het EESC zou voorts graag zien dat de EU steun verleent voor **studies en analyses** t.a.v. toerisme en sport, zodat op Europees niveau de sociaal-economische en milieu-impact van deze strategische combinatie kan worden onderzocht.

8.6 In alle maatregelen voor de ontwikkeling van toerisme en sport moet prioriteit worden gegeven aan de bevordering van omstandigheden waaronder activiteiten op beide terreinen voor iedereen toegankelijk zijn, en aan de uitwerking van ondersteunend beleid terzake. Daarbij moet rekening worden gehouden met de zwakkeren in de samenleving (jongeren, ouderen en gehandicapten) en met de lagere inkomensgroepen. In dat verband zou een bewustmakingscampagne moeten worden opgezet om bij alle betrokkenen het besef te laten doordringen dat toegankelijkheid en duurzaamheid het concurrentievermogen ten goede komen.

8.7 Het EESC stelt tevens voor om een **Europees agentschap voor toerisme** op te richten dat ervoor zou moeten zorgen dat de kenmerken van de toeristische sector behouden blijven. Ook zou dit agentschap de problemen ervan in kaart moeten brengen, mogelijke ontwikkelingsplannen moeten uitstippelen en moeten zoeken naar innovatieve instrumenten voor duurzame groei die in de structurele beleidsmaatregelen van de EU kunnen worden geïntegreerd.

8.8 Toerisme en sport zijn veelomvattende, complexe sectoren met een groot ontwikkelingspotentieel. In onderhavig advies pleit het EESC voor horizontale integratie van toerisme en sport op Europees niveau, teneinde hun potentieel op sociaal-economisch en cultureel vlak te benutten. Tot slot wijst het EESC er ook op dat als in dit verband de benodigde maatregelen worden genomen, er constant op moet worden gelet of er voldoende aandacht is voor het aspect duurzaamheid, zowel in sociaal-economisch, cultureel als milieuopzicht.

8.9 Dit advies wordt door het EESC de „*Verklaring van Rome over toerisme en sport*” genoemd, zodat het bij elk belangrijk toeristisch of sportevenement op Europees niveau gemakkelijker herkend en onder de aandacht van de betrokkenen gebracht kan worden.

Brussel, 15 december 2004

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
A.-M. SIGMUND